

3 EMISNÁ ČINNOSŤ A PEŇAŽNÝ OBEH

3.1 VÝVOJ KUMULOVANEJ ČISTEJ EMISIE V OBEHU

Celková hodnota kumulovanej čistej emisie¹⁰ (ďalej len emisia) k 31. decembru 2016 dosiahla 11,02 mld. €, z čoho emisia eurobankoviek predstavovala 10,9 mld. €. V medziročnom porovnaní vzrástla emisia eurovej hotovosti o 7,9 % (o 807,2 mil. €), čo predstavuje mierne zrýchlenie medziročného tempa jej rastu oproti predchádzajúcemu roku. Hodnota položky „obeživo“, zodpovedajúca podielu NBS na eurobankovkách vydaných Eurosystemom, predstavovala k 31. decembru 2016 približne 11,4 mld. €. ¹¹ Rozdiel medzi hodnotou emisie eurobankoviek v SR a hodnotou „obeživa“ predstavoval 515 mil. €.

Vývoj dennej emisie v roku 2016 bol v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi rovnaký, s ročným posunom hodnoty približne o 0,7 až 1,0 mld. €. Maximálna hodnota emisie v roku 2016 bola už tradične dosiahnutá v predvianočnom období 22. decembra (11,2 mld. €).

Kým pri hodnote emisie takmer celú emisiu predstavovali eurobankovky (98,5 %), pri množ-

stve emitovaných eurových peňazí bol pomer opačný. Eurobankovky predstavovali iba 19 % z celkového počtu a zvyšok (81 %) tvorili euromince (vrátane zberateľských euromincí).

Kumulovanú čistú emisiu k 31. decembru 2016 tvorilo 157,2 mil. kusov eurobankoviek a približne 654 mil. kusov euromincí vrátane zberateľských euromincí. Najviac emitovanou bankovkou bola po prvýkrát, na rozdiel od predchádzajúcich rokov, 100 € bankovka, ktorej podiel predstavoval 24 % z celkového množstva emitovaných eurobankoviek. Podiel 50 € bankovky, ktorá bola najviac emitovanou bankovkou v SR od zavedenia eura v SR, sa v posledných rokoch znižoval a v roku 2016 dosiahol 23 %.

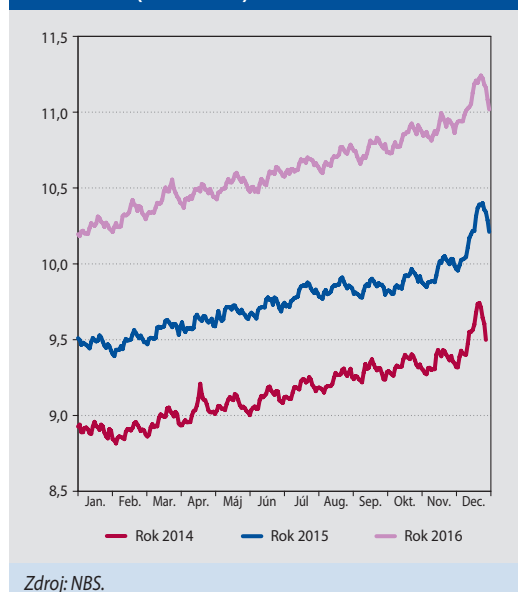
Najviac emitovanými euromincami boli tradične euromince dvoch najnižších nominálnych hodnôt. Ich spoločný podiel na celkovom množstve emitovaných euromincí tvoril viac ako polovicu emitovaných euromincí (59,8 %) a tento podiel sa každý rok zvyšuje (pred rokom bol ich podiel 58,7 %). Z hľadiska hodnoty ich podiel nie je až taký podstatný (3,6 %).

V roku 2016 pripadlo v priemere na obyvateľa SR¹² 28 eurobankoviek v hodnote približne 1 926 € a takmer 115 euromincí (vrátane zberateľských euromincí) v hodnote 29 €. Priemerná hodnota kumulovanej čistej emisie eurovej hotovosti na obyvateľa bola 1 955 €.

Najpočetnejšími eurobankovkami boli 50 € bankovka a 100 € bankovka v počte približne 7 kusov na obyvateľa. Z euromincí boli najviac zastúpené v obehu euromince dvoch najnižších nominálnych hodnôt. Na jedného obyvateľa ich pripadlo v priemere 29 kusov 2-centových, resp. 39 kusov 1-centových mincí.

V roku 2016 nebola emitovaná žiadna eurobankovka druhej série. Pri bankovke 5 € už nové bankovky druhej série ku koncu roka 2016 úplne nahradili bankovky prvej série. Podiel novej 10 € na obehu 10 € bankovky dosiahol 97 % a podiel novej 20 € na obehu 20 € bankovky bol 56 %.¹³

Graf 19 Denný vývoj emisie eurovej hotovosti (mld. EUR)

¹⁰ Po vstupe do eurozóny sa v obehu v SR vyskytujú aj eurobankovky a euromince emitované inými členskými krajinami eurozóny, preto NBS nemá evidenciu o realnej hodnote a množstve peňazí v obehu. NBS eviduje len eurobankovky a euromince, ktoré sama vydala a prijala z obehu. Rozdiel medzi hodnotou (množstvom) vydaných eurobankoviek a euromincí do obehu a prijatých z obehu od 1. 1. 2009 predstavuje kumulovanú čistú emisiu.

¹¹ Hodnota obeživa v celej eurozóne k 31. 12. 2016 bola 1 126 mld. €. Náš podiel na tejto hodnote bol (podľa kľúča 1,0095 %) približne 11,4 mld. €.

¹² Počet obyvateľov SR k 30. 9. 2016 bol 5 434 292, zdroj ŠÚ SR. Pri výpočte sa použilo priemerné množstvo a priemerná hodnota eurobankoviek a euromincí v emisii v SR v roku 2016. Priemerná hodnota emisie bola 10,6 mld. €.

¹³ Podiely nových eurobankoviek (ES2) na celkovom obehu príslušnej nominálnej hodnoty eurobankoviek (ES1 + ES2) sú vypočítané z emisie v SR.

Tabuľka 5 Štruktúra kumulovanej čistej emisie eurobankoviek a euromincí

Nominálna hodnota	Kumulovaná čistá emisia				Štruktúra v %	
	Stav k 31. 12. 2016		Rozdiel oproti 31. 12. 2015		Stav k 31. 12. 2016	
	kusy	€	kusy	€	kusy	€
500 €	8 340 589	4 170 294 500,00	8 930	4 465 000,00	1,03	37,85
200 €	427 505	85 501 000,00	89 950	17 990 000,00	0,05	0,78
100 €	37 655 387	3 765 538 700,00	7 474 980	747 498 000,00	4,64	34,18
50 €	36 229 840	1 811 492 000,00	562 989	28 149 450,00	4,46	16,44
20 € ¹⁾	31 924 210	638 484 200,00	-602 626	-12 052 520,00	3,93	5,80
10 € ¹⁾	33 817 270	338 172 700,00	1 217 785	12 177 850,00	4,17	3,07
5 € ¹⁾	8 836 350	44 181 750,00	-507 681	-2 538 405,00	1,09	0,40
Bankovky spolu	157 231 151	10 853 664 850,00	8 244 327	795 689 375,00	19,37	98,52
2 €	49 944 036	99 888 072,00	4 508 295	9 016 590,00	6,16	0,91
1 €	21 024 872	21 024 872,00	49 573	49 573,00	2,59	0,19
50 centov	26 978 638	13 489 319,00	736 945	368 472,50	3,32	0,12
20 centov	33 330 546	6 666 109,20	116 113	23 222,60	4,11	0,06
10 centov	56 637 978	5 663 797,80	3 311 598	331 159,80	6,98	0,05
5 centov	74 907 360	3 745 368,00	5 081 742	254 087,10	9,23	0,03
2 centy	165 169 912	3 303 398,24	13 175 619	263 512,38	20,35	0,03
1 cent	225 932 013	2 259 320,13	23 617 552	236 175,52	27,84	0,02
Mince spolu	653 925 355	156 040 256,37	50 597 437	10 542 792,90	80,58	1,41
Zberateľské mince	382 331	7 823 390,00	46 381	943 000,00	0,05	0,07
Peniaze spolu	811 538 837	11 017 528 496,37	58 888 145	807 175 167,90	100,00	100,00

Zdroj: NBS.

1) Údaje za obidve série spolu (ES1+ES2).

SLOVENSKE KORUNY

K 31. decembru 2016 zostalo v obehu 18,88 mil. kusov slovenských bankoviek (z toho najviac 20 Sk bankoviek v počte 10,07 mil. kusov) a viac ako 933 tis. ks slovenských pamätných mincí. Hodnota zatiaľ nevrátených slovenských bankoviek a slovenských pamätných mincí je približne 2,92 mld. Sk (97 mil. €). V obehu zostalo už iba približne 1,46 % z hodnoty slovenských bankoviek, ktoré boli v obehu k 31. decembru 2007.

Z nevrátených slovenských korún pripadli na jedného obyvateľa necelé 4 kusy bankoviek v hodnote 409 Sk a slovenské pamätne mince v hodnote 129 Sk. Celková hodnota zostávajúcich slovenských bankoviek a slovenských pamätných mincí na obyvateľa predstavovala 538 Sk.

3.2 VÝROBA EUROBANKVIEK A EUROMINCÍ

NBS zabezpečila v roku 2016 pre Eurosystem výrobu a dodanie 58,50 mil. kusov 50 € bankoviek druhej série. Ich výroba bola realizovaná v holandskej ceninovej tlačiarňi Joh Enschedé en Zonen. Tlač bankoviek bola ukončená v októbri 2016.

V zmysle revidovaného harmonogramu ECB bola z alokácie pre NBS z roku 2015 presunutá na prvý polrok 2016 tlač 23,48 mil. kusov 50 € bankoviek druhej série. Tlač týchto bankoviek bola zrealizovaná vo francúzskej ceninovej tlačiarňi Oberthur Technologies a ukončená v druhom štvrtroku 2016.

Okrem eurobankoviek NBS zabezpečila výrobu a dodanie 28,873 mil. kusov euromincí v nomi-

nálnej hodnote 1 cent, 17,0 mil. kusov euromincí v nominálnej hodnote 2 centy a 2 mil. kusov euromincí v nominálnej hodnote 2 €. V roku 2016 bola zabezpečená tiež výroba a dodanie dvoch pamätných euromincí v nominálnej hodnote 2 €. Prvou bola pamätná dvojeurová minca s motívom prvého predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie, ktorá bola emitovaná 7. marca 2016 v počte 1 milión kusov. Koncom roka 2016 bola realizovaná aj dodávka rovnakého množstva pamätných euromincí v nominálnej hodnote 2 € s motívom 550. výročia začatia činnosti Univerzity Istropolitany, ktorých emisia bola 4. januára 2017.

Všetky euromince razila Mincovňa Kremnica, š. p., ktorá zabezpečila aj výrobu a adjustáciu 26 tisíc kusov euromincí z každej nominálnej hodnoty s letopočtom razby 2016, určených do piatich ročníkových súborov slovenských euromincí.

V súlade s emisným plánom pamätných a zberateľských euromincí na rok 2016 vydala NBS šesť rôznych zberateľských euromincí z drahých kovov, z ktorých päť bolo vyrazených zo striebra a jedna zo zlata. Okrem emitovaných euromincí dodala Mincovňa Kremnica, š. p. v rámci predstihových dodávok do zásob NBS v novembri 2016 tiež 8 800 kusov strieborných zberateľských euromincí v nominálnej hodnote 10 € s tematikou Svetové prírodné dedičstvo – Jaskyne slovenského krasu, ktorých emisia bola 13. februára 2017. Predaj numizmatického materiálu realizovala NBS prostredníctvom domácich a zahraničných zmluvných partnerov.

3.3 SPRACOVANIE EUROBAKOVIEK A EUROMINCÍ

V roku 2016 NBS vydala do obehu 354,5 mil. kusov eurobankoviek a z obehu prijala 346,2 mil. kusov eurobankoviek.

Počas roka NBS spracovala 349,5 mil. kusov eurobankoviek (347,2 mil. kusov v roku 2015) v zmysle jednotných postupov stanovených ECB pre všetky národné centrálné banky eurozóny. Prijaté množstvo eurobankoviek bolo približne 2,3-krát vyššie v porovnaní s priemerným množstvom emitovaných eurobankoviek. V praxi to znamená, že v priemere každých 5 mesiacov sa skontrolujú všetky eurobankovky emitované NBS, čím sa zabezpečuje primeraná čistota peňazí v obehu, a tým aj integrita eura a dôvera verejnosti v eurobankovky. Spokojnosť s kvalitou eurobankoviek potvrdil aj prieskum verejnej mienky, ktorý sa vykonáva v krajinách eurozóny. Z celkového počtu zaslaných odpovedí približne deväť z desiatich opýtaných vyjadrilo spokojnosť s kvalitou obiehajúcich eurobankoviek.

Najčastejšie spracovávanou bola eurobankovka v nominálnej hodnote 50 €, ktorá patrí k najviac používaným eurobankovkám v obehu a je to tiež bankovka, ktorou sa najviac plnia bankomaty.

Pri spracovaní eurobankoviek sa vytriedilo a zničilo 48,1 mil. kusov neupotrebitelných eurobankoviek. V porovnaní s rokom 2015 sa počet zničených neupotrebitelných eurobankoviek zvýšil

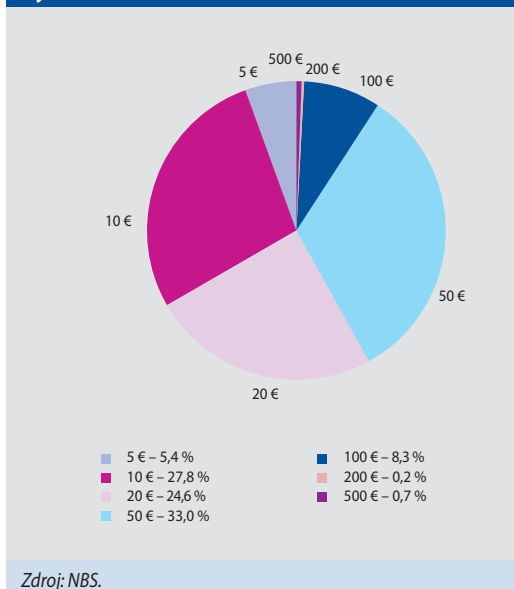
Tabuľka 6 Zberateľské euromince emitované NBS v roku 2016

Nominálna hodnota	Udalosť, ktorú eurominca pripomína	Počet (ks)		Oznámenie NBS o vydaní euromincí
		spolu	z toho PROOF	
10 € ¹⁾	Ladislav Nádaši-Jégé – 150. výročie narodenia	8 800	5 600	č. 40/2016 Z. z.
20 € ¹⁾	Pamiatková rezervácia Banská Bystrica	8 300	5 400	č. 95/2016 Z. z.
100 € ²⁾	Bratislavské korunovácie – 275. výročie korunovácie Márie Terézie	4 300	4 300	č. 150/2016 Z. z.
10 € ¹⁾	Prvé predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie	8 200	5 600	č. 184/2016 Z. z.
10 € ¹⁾	Juraj Turzo – 400. výročie úmrtia	8 500	5 400	č. 250/2016 Z. z.
10 € ¹⁾	Ján Jessenius – 450. výročie narodenia	8 500	5 450	č. 279/2016. Z. z.

Zdroj: NBS.

1) Strieborná zberateľská eurominca.

2) Zlatá zberateľská eurominca.

Graf 20 Štruktúra eurobankoviek spracovaných v NBS v roku 2016

približne o 9,9 %. Väčšie množstvo vytriedených neupotrebitelných eurobankoviek sa premietlo i v miernom náraste miery vytriedenia eurobankoviek, ktorá medziročne vzrástla v priemere o 1,2 percentuálneho bodu na 13,8 % (pred rokom 12,6 %). V porovnaní so štátmi eurozóny patríme ku krajinám s nižšou mierou vytriedovania.

V roku 2016 bolo vydaných do obehu viac ako 328 mil. kusov euromincí a z obehu bolo prijatých viac ako 277 mil. kusov euromincí. Prijaté euromince boli spracované na automatických mincových linkách, pričom sa skontrolovala ich pravosť a upotrebitelnosť. Vzhľadom na vyššiu životnosť euromincí sa pri spracovaní 279,1 mil. kusov euromincí vytriedilo ako neupotrebitelných približne 406 tis. ks euromincí. Z hľadiska štruktúry spracovávaných euromincí neboli medzi euromincami jednotlivých nominálnych hodnôt výrazné rozdiely.

Okrem NBS spracovávajú a opätovne vydávajú do obehu eurobankovky a euromince aj banky, resp. ďalší spracovatelia eurovej hotovosti, ktorým NBS udelila súhlas na ich spracovanie. Činnosť týchto spracovateľov eurovej hotovosti podlieha pravidelnej kontrole NBS.

3.4 FALZIFIKÁTY BANKOVIEK A MINCÍ ZADRŽANÉ NA ÚZEMÍ SR

V roku 2016 bolo na území Slovenskej republiky zadržaných spolu 13 565 falzifikátov bankoviek a mincí, čo je približne o dve tretiny viac, ako v predchádzajúcom roku.

Dôvodom výrazného nárastu počtu falzifikátov v roku 2016 v porovnaní s predošlými dvoma rokmi je zadržanie väčšieho množstva falzifikátov pred ich uvedením do peňažného obehu. K najväčšiemu počtu zadržaných falzifikátov pred ich uvedením do peňažného obehu došlo v apríli 2016. V tomto jednom prípade polícia odhalila v Prešovskom kraji spolu 8 964 ks falzifikátov euromincí nominálnej hodnoty 2 €.

Z celkového počtu zadržaných falzifikátov bolo 3 302 bankoviek a 10 261 mincí. Len 25,3 % falzifikátov bolo zadržaných v obehu bankami, pobočkami zahraničných bánk, nebankovými subjektmi a bezpečnostnými službami (v predošlom roku to bolo 82,6 %).

Najviac falzifikátov bolo zadržaných v Prešovskom kraji (69 %) a najmenej v Trenčianskom kraji.

Polícia zadržala v roku 2016 tri štvrtiny všetkých falzifikátov. V predošlom roku to bolo 18,3 %. Banky pôsobiace na slovenskom trhu zadržali spolu 13,6 %, bezpečnostné služby 4,6 %, NBS 5,3 % a zvyšok (1,8 %) nebankové subjekty.

Tabuľka 7 Vývoj počtu zadržaných falzifikátov v SR (kusy)

Rok	EUR	SKK ¹⁾	Ostatné	SPOLU
2014	6 190	21	214	6 425
2015	4 749	11	94	4 854
2016	13 465	11	89	13 565

Zdroj: NBS.

1) Slovenské koruny.

Tabuľka 8 Počet falzifikátov eur zadržaných v SR (kusy)

Rok	Nominálna hodnota falzifikátov eurobankoviek a euromincí										Spolu
	0,50 €	1 €	2 €	5 €	10 €	20 €	50 €	100 €	200 €	500 €	
2014	463	224	2 037	22	39	405	1 037	604	73	1 286	6 190
2015	411	189	1 225	31	83	553	1 771	362	99	25	4 749
2016	320	121	9 820	24	54	526	1 748	472	145	235	13 465

Zdroj: NBS.

V roku 2016 mierne stúpla kvalita vyhotovenia zadržaných falzifikátov, najmä falzifikátov eurobankoviek a euromincí. Počet zadržaných falzifikátov v obehu, ako aj technická úroveň ich vyhotovenia však nepredstavovali vážnejšie riziko pre bezpečnosť a plynulosť hotovostného peňažného obehu v Slovenskej republike.

FALZIFIKÁTY EUR

V roku 2016 bolo zadržaných spolu 13 465 kusov falzifikátov eurových platidiel v celkovej hodnote 312 201 €.

Vývoj počtu zadržaných falzifikátov eurobankoviek je dlhodobou stabilný. Štatistiku ovplyvňujú väčšinou samostatné prípady (1 – 2-krát do roka), v rámci ktorých polícia zadrží pred uvedením do obehu väčšie množstvo falzifikátov. Počet zadržaných falzifikátov eurobankoviek v obe-

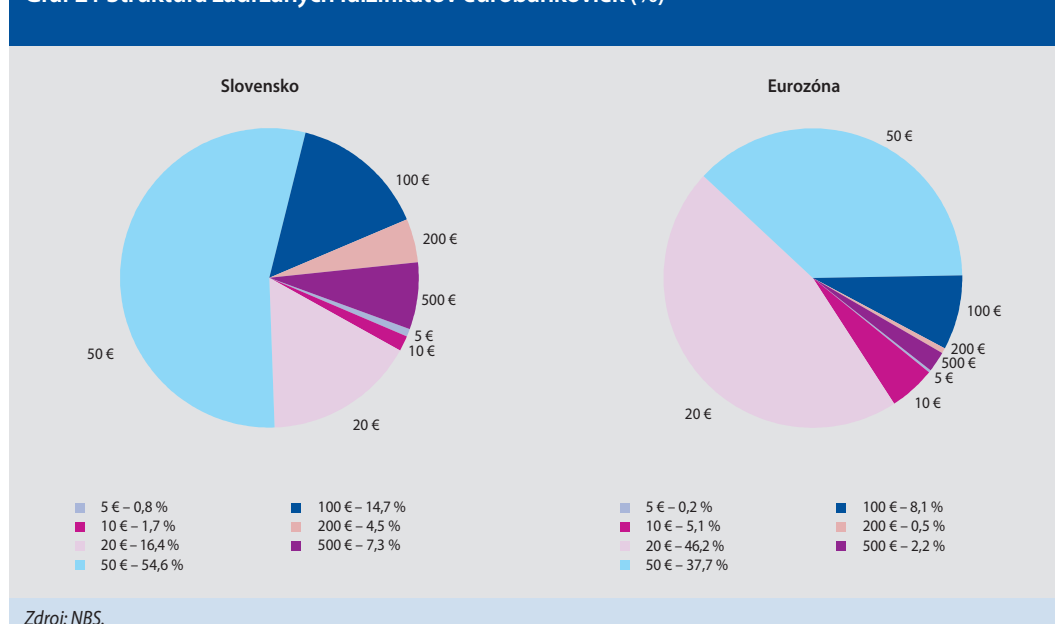
hu je približne rovnaký a pohybuje sa na úrovni 150 – 200 ks mesačne.

Počet zadržaných falzifikátov euromincí v obehu posledné roky postupne mierne klesá. V roku 2016 sa pohyboval na úrovni približne 100 ks za mesiac.

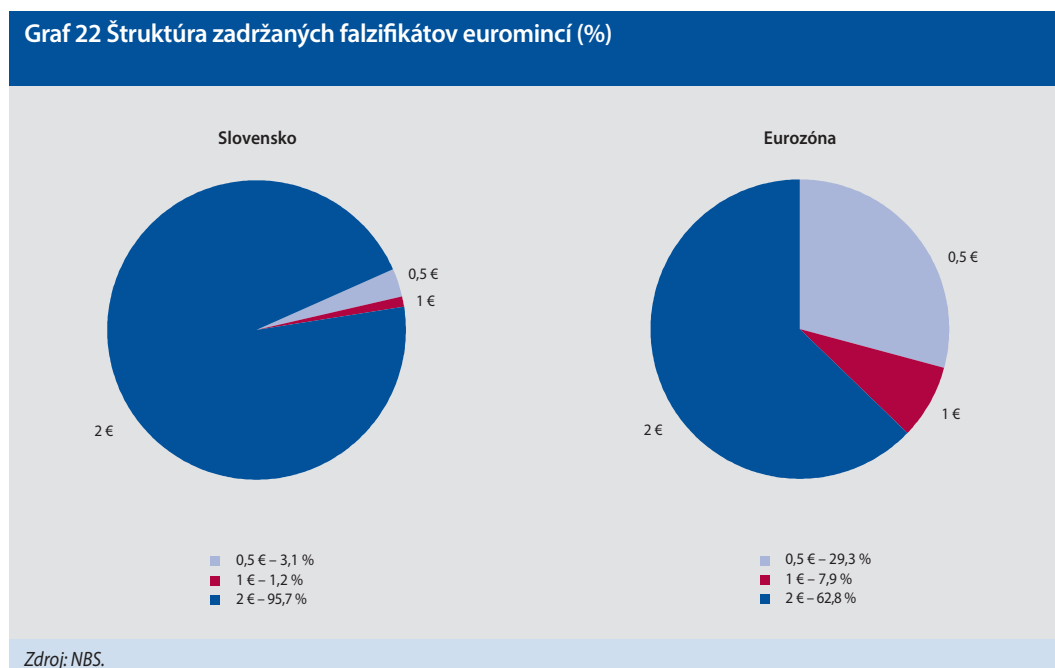
Z celkového počtu zadržaných falzifikátov v SR bolo 3 204 falzifikátov eurobankoviek. V porovnaní s predošlým rokom to predstavuje nárast približne o 10 %. Kvalita zadržaných falzifikátov je prevažne dobrá. Napriek uvedenej skutočnosti je možné falzifikáty odhaliť aj bez použitia technických pomôcok, ak sa prijímaniu peňazí venuje dostatočná pozornosť.

Štruktúra falzifikátov v SR a v eurozóne je za posledné roky podobná. Minulý rok zadržali v SR

Graf 21 Štruktúra zadržaných falzifikátov eurobankoviek (%)

Zdroj: NBS.

Graf 22 Štruktúra zadržaných falzifikátov euromincí (%)

najviac falzifikátov nominálnych hodnôt 50 € (54,6 %) a 20 € (16,4 %). V eurozóne je poradie opačné. Najviac falšovanou eurobankovkou bola 20 € (46,2 %) tesne pred 50 € bankovkou (37,7 %).

Tri stredné nominálne hodnoty 20 €, 50 € a 100 € tvorili spolu 85,7 % zo všetkých zadržaných falzifikátov eurobankoviek (podiel týchto nominálnych hodnôt na celkovej emisii eurobankoviek v SR bol 67 %). V roku 2015 bol podiel falzifikátov uvedených nominálnych hodnôt 91,9 %. V celej eurozóne sa podiel troch stredných nominálnych hodnôt dlhodobo pohybuje nad 90 % z celkového počtu zadržaných falzifikátov eurobankoviek.

V hodnotenom roku bolo zadržaných spolu 10 261 falzifikátov euromincí. Len jedna desatina z nich bola zadržaná v obehu. Z hľadiska kvality falzifikátov euromincí ide v prevažnej miere o falzifikáty s veľmi dobrou technickou úrovňou vyhotovenia. Viac ako 95 % zo všetkých zadržaných falzifikátov euromincí tvorili falzifikáty nominálnej hodnoty 2 €. Falzifikáty 50-centových mincí sa v posledných rokoch vyskytujú vo väčšom

množstve ako falzifikáty 1 € mincí. V eurozóne sa podiel zadržaných falzifikátov mincí nominálnej hodnoty 2 € dlhodobo pohybuje v rozpätí medzi 60 % – 65 %.

FALZIFIKÁTY SLOVENSKÝCH KORÚN

Zavedením eura do hotovostného peňažného obehu sa výrazne znížil výskyt falzifikátov slovenských korún. V roku 2016 bolo zadržaných len 11 kusov falzifikátov (rovnako ako pred rokom). Aj keď je možnosť výmeny slovenských bankoviek za eurovú hotovosť časovo neobmedzená, možno očakávať, že výskyt falzifikátov slovenských korún bude naďalej len ojedinelý.

FALZIFIKÁTY CUDZÍCH MIEN

V roku 2016 bol v porovnaní s predchádzajúcim rokom zaznamenaný mierny pokles počtu zadržaných falzifikátov cudzích mien. Z nich bolo najviac amerických dolárov (73 kusov). Podobne ako v predošlých rokoch bola najviac falšovaná 100 USD bankovka, ktorá tvorila približne dve tretiny zo všetkých zadržaných falzifikátov amerických dolárov. Na území Slovenskej republiky boli ešte zadržané falzifikáty GBP (6 ks), HUF (5 ks), CZK (3 ks) a PLN (2 ks).